

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 2Co/153/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8513202273
Dátum vydania rozhodnutia: 21. 01. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Mariana Muránska
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2015:8513202273.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Mariany Muránskej a sudcov JUDr. Branislava Brezu a JUDr. Daniely Babinovej v právnej veci žalobkyne: C. E., nar. XX.XX.XXXX, bytom L. P. XXX proti žalovanému: Rapid life životná poisťovňa, a. s., Garbiarska 2, Košice, zast. JUDr. Gabrielom Gulbišom, advokátom so sídlom v Košiciach, ul. Boženy Nemcovej 22, o zrušení rozhodcovského rozsudku s prísl., o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Stará Ľubovňa zo dňa 25.3.2014 č.k. 5C/34/2013-98 takto

rozhodol:

Potvrďuje rozsudok.

Nepriznáva účastníkom náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa zrušil rozhodcovský rozsudok spis. zn. 2C/2678/2012 vydaný Arbitrážnym súdom Košice dňa 19.1.2012. Žiadnemu z účastníkov konania nepriznal náhradu trov.

V dôvodoch rozhodnutia poukázal súd prvého stupňa na ustanovenia § 40 ods. 1 písm. c), j) Zákona o rozhodcovskom konaní, § 52 nasled. OZ ako aj na obsah bodov 15 Všeobecných poistných podmienok spoločnosti žalovaného. Zistil, že účastníci konania uzatvorili poistnú zmluvu, kde žalobkyňa vystupovala ako fyzická osoba, ktorá zabezpečovala svoje potreby ako spotrebiteľ, kým žalovaný pri poskytovaní poistenia vystupoval v rámci svojej podnikateľskej činnosti, teda ako dodávateľ. Zdôraznil, že táto zmluva má spotrebiteľský charakter a preto musí spĺňať požiadavky upravené v § 52 nasled. OZ. Vo Všeobecných poistných podmienkach bola okrem iného upravená aj rozhodcovská doložka na základe ktorej rozhodcovský súd rozhodoval a ktorej platnosť žalobkyňa namieta. Okrem podpisu žalobkyne na konci všeobecných poistných podmienok je jej podpis aj pri osobitných zmluvných dojednaniach, v ktorých v bode 2 je vopred naformulovaný súhlas zmluvných strán s riešením sporov v rozhodcovskom konaní v zmysle časti XV. Všeobecných poistných podmienok. Súd prvého stupňa zdôraznil, že rozhodcovská doložka je vopred naformulovaná dodávateľom a neumožňuje spotrebiteľovi dosiahnuť rozhodovanie o prípadnom spore na všeobecnom súde ak by spotrebiteľ aj chcel riešiť spor na rozhodcovskom súde, z doložky nemožno zistiť, ktorému súdu by mal žalobu adresovať, keďže rozhodcovský súd v zmysle časti XV. bodu 2 bude podľa potreby vytvorený od prípadu k prípadu troma fyzickými osobami poverenými poisťovňou, teda žalovaným, pokiaľ poisťovňa nepoverí osobitnú právnickú osobu zriadením alebo výberom špecializovaného rozhodcovského súdu, resp. pokiaľ sama poisťovňa nezriadi stály rozhodcovský súd. Takýto spôsob zloženia, resp. určenia rozhodcovského súdu je ukázkovým príkladom neprijateľnej podmienky keďže by mal ísť o súd vopred vytvorený žalovaným ako dodávateľom, resp. osobou poverenou žalovaným, bola by tu veľká pochybnosť o objektivite takéhoto súdu. Vyhodnotil takto naformulovanú rozhodcovskú doložku ako neprijateľnú podmienku s

tým, že jej cieľom je hlavne dosiahnutie rozhodnutia, ktoré by mohlo byť exekučným titulom bez toho, aby sa vecou zaoberal Všeobecný súd. Tomuto nasvedčuje aj rokovací poriadok rozhodcovského súdu a sadzovník poplatkov a poukázal v tejto súvislosti aj na priebeh samotného rozhodcovského konania. Nestotožnil sa s argumentáciou žalovaného, že rozhodcovská doložka bola osobitne dojednaná a preto je platná. Spôsob akým bola zmluva spotrebiteľovi - žalobkyni predložená je skôr nevhodným predkladaním zmluvných podmienok vo vzťahu ku ktorým oprávnený sledoval ich vylúčeniu spod režimu súdnej kontroly neprijateľných zmluvných podmienok, čo predstavuje nekalú obchodnú praktiku. Inštitút individuálne dohodnutej podmienky je potrebné vykladať v súlade s cieľom Smernice Rady 93/13/EHS. V tomto prípade bola rozhodcovská doložka navrhnutá dodávateľom vopred na predpísanom tlačive, o čom svedčí aj to, že jedinými údajmi, ktoré boli vo Všeobecných obchodných podmienkach dopisované rukou, boli údaje o osobe poisťníka, osobe konajúcej za poisťovňu, číslo poisťnej zmluvy a dátum a miesto podpisu zmluvy. Spotrebiteľ ak si niečo želá z určitých dôvodov, minimálne sa predpokladá, že vie, prečo chce niečo individuálne dojednať. Skutočnosť, že doložka je formulovaná v rámci štandardnej formulárovej zmluvy neodôvodňuje záver, že žalovaný preukázal osobitné vyjednanie. Naopak, ide o docielenie stavu, ktorý má formálne indikovať vyňatie rozhodcovskej doložky z režimu súdnej kontroly čo súd vyhodnotil ako nekalú obchodnú praktiku v zmysle cieľov Smernice 2005/29. K právomoci súdu na konanie bolo zdôraznené, že z rozhodcovského spisu je zrejmé, že žalobkyňa odpor proti rozhodcovskému rozsudku nepodala, teda rozhodcovský súd nemá o čom rozhodovať v riadnom konaní. So zreteľom na uvedené žalobe vyhovel a o trovách konania účastníkov rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalovaný, ktorý navrhol rozsudok súdu prvého stupňa zrušiť a vrátiť vec na ďalšie konanie. Má za to, že rozsudok súdu prvého stupňa bol vydaný predčasne bez zistenia skutkového stavu a to pokiaľ ide o sporný nárok z poisťnej zmluvy, pretože súd vo veci nevykonal všetky označené dôkazy. Žalovaný namietá správnosť postupu súdu prvého stupňa, keď nekonfrontoval žalobcu zo sporu stret s konateľom poistenia. Žalovaný považuje stále za nespochybniteľné, že vstupoval do poisťného vzťahu so žalobcom ako informovaným spotrebiteľom. K tomu žalovaný predložil aj listinný dôkaz a to záznam o požiadavkách a potrebách klienta k poisťnej zmluve o dňa 30.1.2008. Rovnako ako žalobca aj žalovaný vstupoval do základného poisťného vzťahu ako dobromyseľný účastník s tým, že všetky ustanovenia poisťného vzťahu boli dojednané medzi žalobcom a sprostredkovateľom poistenia a to vrátane rozhodcovskej doložky. Súd prvého stupňa uprednostnil účelové tvrdenia účastníka o tom, že zmluvu podpísal v pozícii klienta v stave totálnej neinformovanosti. Súd bez toho, aby konfrontoval tieto účelové tvrdenia žalobcu z jeho písomnými prejavmi rozhodol v rozpore s § 35 ods. 2 OZ. Z predložených listinných dôkazov vyplýva, že žalobcovi boli vysvetlené veľmi jasne, zrozumiteľne a úplne všetky skutočnosti o Všeobecných poisťných podmienkach a ďalšie náležitosti poisťnej zmluvy, ako i spôsobe mimosúdneho riešenia sporov formou popísanou v čl. XV. Všeobecných poisťných podmienok podľa Zákona č. 244/2002 Zbierky a sám žalobca rozhodoval o tom, kedy chce uzavrieť poisťnú zmluvu a či vôbec túto poisťnú zmluvu chce uzatvoriť. Prečo sa súd prvého stupňa vyhol povinnosti vykonať riadne test primeranosti podmienky v zmysle § 53 ods. 10 zostáva prekvapivé a z hľadiska žalovaného arbitrárne podané rozhodnutie. Súd prvého stupňa bol v súlade s O.s.p. povinný preskúmať rozpor vo výpovedi žalobcu s obsahom záznamu, ako listinného dôkazu, čo súd prvého stupňa nevykonal. Obdobné poisťné zmluvy v danej dobe poskytovalo na náplne liberalizovanom poisťnom trhu SR viacero poisťovní, preto nemožno tvrdiť, že by žalobca bol nútený uzavrieť poisťnú zmluvu bez rozmyslu práve so žalovaným a je zrejmé, že poisťná zmluva sa neuzatvárala v majetkovej tiesni zapríčinenej nedostatkom finančných prostriedkov. Vôľa rozhodovacej schopnosti žalobcu v danom čase nebola ovplyvňovaná vidinou rýchleho zisku peňazí. Nie je logické a mysliteľné, aby žalobca podpisom osobitných zmluvných dojednaní konal v omyle, keď sa domnieval, že znovu podpisuje buď poisťnú zmluvu alebo prevzatie VPP. Odmieťa tiež argumentáciu plynúcu z rozhodnutia Najvyššieho súdu SR spis. zn. 6Cdo/1/2012. Tento právny záver súdu neobstojí, pretože v prvom rade konajúci súd vedel, že dovolací súd nerozhodoval o merite veci, teda o platnosti či neplatnosti rozhodcovskej doložky, pretože dovolanie odmietol pre procesnú neprípustnosť. Poukázal na rozhodnutie - nález Ústavného súdu SR I. ÚS 402/2008 a nález Ústavného súdu SR spis. zn. II. ÚS 499/2012. Z rozhodnutia I. ÚS 250/2010 vyplýva pre všeobecné súdy príkaz pri výklade a aplikácii právnej normy zohľadniť všetky súvislosti, účel a cieľ právnej normy. Podotkol, že aby bolo dojednanie v zmluve považované za neprimerané, nepostačí aby z neho len vyplývala nerovnosť v právach a povinnostiach, ale aby táto nerovnosť bola značná. Z toho plynie, že najprv je nutné definovať rovnosť v právach a povinnostiach, potom nerovnosť a následne nerovnosť takej intenzity, ktorú je možné označiť za neúnosnú, teda za značnú - hrubú. V dôsledku využitia dohody o rozhodcovskom

konaní obsiahnutej v poisťnej zmluve žalobcu došlo ku zníženiu predpokladaných tzv. gamanákladov zahrnutých do ceny poistenia pre spotrebiteľa a teda ku získaniu materiálnej výhody pre spotrebiteľa ako zrkadlový odraz takejto okolnosti. Nie je preto správny právny záver súdu prvého stupňa, ktorý ani dôkladne neposudzoval hlavný právny vzťah a to vzťah poisťný medzi žalobcom a žalovaným a nijako sa nevenoval jeho zániku v druhom roku po uzavretí poisťnej zmluvy, ktorá mala trvať dlhší čas. Súd prvého stupňa riadne rozhodnutie nezdôvodnil, čo je dôvodom pre postup podľa § 221 ods. 1 písm. f) O.s.p. Poukázal tiež na rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave 18CoE/132/2013 stým, že takéto právne chápanie rozhodcovskej doložky a rozhodcovského konania v systéme civilného práva zrejme ušlo pozornosti súdu prvého stupňa a konanie predchádzajúce vydaniu napadnutého rozhodnutia je preto porušujúcim právo žalovaného na spravodlivé súdne konanie. Žalovaný tiež považuje za nesprávny záver súdu o tom, že rozhodcovská doložka nebola platná ani individuálne dojednaná. Zo znenia rozhodcovskej doložky vyplýva, že bola pred tým vysvetlená žalobcovi nezávislým subjektom, ďalej bola doložená podpisom oboch strán, bola teda jednoznačne individuálne dojednaná a preto ju treba považovať za platný úkon oboch strán v spore. V zmysle týchto dôvodov žalovaný navrhol podanému odvolaniu vyhovieť.

Žalobkyňa sa k odvolaniu žalovaného nevyjadřila.

Odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok v zmysle zásad vyjadrených v § 212 ods. 1,2 O.s.p. spolu s konaním, ktoré jeho vydaniu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.) a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného dôvodné nie je.

Je potrebné konštatovať, že súd prvého stupňa vo veci dostatočne zistil skutkový stav, vec správne právne posúdil, vo veci správne rozhodol a skutkové zistenia prvostupňového súdu majú oporu vo vykonanom dokazovaní.

Vykonané dokazovanie potvrdzuje, že účastníci konania uzatvorili dňa 30.1.2008 poisťnú zmluvu pri čom jej súčasťou tvoria aj Všeobecné poisťné podmienky pre poistenie zjednávané Prvou česko-slovenskou poisťovňou Rapid, a.s.

Podľa § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka v znení platnom a účinnom v dobe uzatvorenia zmluvy, spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom.

Podľa § 52 ods. 3,4 citovaného zákona, dodávateľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti.

Spotrebiteľ je fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti.

Podľa § 53 ods. 4 písm. r/ citovaného zákona, za neprijateľné podmienky uvedené v spotrebiteľskej zmluve sa považujú ustanovenia, ktoré vyžadujú v rámci dojedanej rozhodcovskej doložky od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní.

Podľa § 53 ods. 5 citovaného zákona, neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné.

Podľa § 40 ods. 1 zákona č. 244/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov, účastník rozhodcovského konania sa môže žalobou podanou na príslušnom súde domáhať zrušenia tuzemského rozhodcovského rozsudku len ak

- a) rozhodcovský rozsudok bol vydaný vo veci, ktorá nemôže byť predmetom rozhodcovského konania (§ 1 ods. 3),
- b) rozhodcovský rozsudok bol vydaný vo veci, o ktorej už predtým právoplatne rozhodol súd alebo sa o nej právoplatne rozhodlo v inom rozhodcovskom konaní,
- c) jeden z účastníkov rozhodcovského konania popiera platnosť rozhodcovskej zmluvy,
- d) sa rozhodlo o veci, na ktorú sa rozhodcovská zmluva nevzťahovala a účastník rozhodcovského konania túto okolnosť v rozhodcovskom konaní namietal,

- e) účastník rozhodcovského konania, ktorý musí byť zastúpený zákonným zástupcom, nebol takto zastúpený alebo v mene účastníka rozhodcovského konania vystupovala osoba, ktorá nebola na to splnomocnená a jej úkony neboli ani dodatočne schválené,
- f) na vydaní rozhodcovského rozsudku sa zúčastnil rozhodca, ktorý bol rozhodnutím podľa § 9 vylúčený pre predpojatosť alebo ktorého vylúčenie účastník rozhodcovského konania pred vydaním rozhodcovského rozsudku nie zo svojej viny nemohol dosiahnuť,
- g) bola porušená zásada rovnosti účastníkov rozhodcovského konania (§ 17),
- h) sú dôvody, pre ktoré možno žiadať o obnovu konania podľa osobitného zákona,
- i) bol rozhodcovský rozsudok ovplyvnený trestným činom rozhodcu, účastníkov konania alebo znalca, za ktorý bol právoplatne odsúdený,
- j) pri rozhodovaní boli porušené všeobecne záväzné právne predpisy na ochranu práv spotrebiteľa.

Ako bolo vyššie uvádzané, predmetná poisťovňa bola uzatvorená 30.1.2008 a preto by mala rešpektovať ustanovenia OZ uvedené v citovanom § 52 ods. 1 a nasled. týkajúce sa ochrany spotrebiteľa, keď je potrebné konštatovať, že táto zmluva je v rozpore s § 53 ods. 4 písm. r) OZ.

Je zrejmé, že podľa článku XV. Všeobecných poisťovacích podmienok, ktoré sú súčasťou predmetnej poisťovnej zmluvy, bolo medzi účastníkmi dohodnuté, že všetky vzájomné spory a sporné nároky z poistenia sa rozhodnú v rozhodcovskom konaní pred rozhodcovským súdom. Rozhodcovské konanie sa pritom zásadne riadi zákonom č. 244/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov.

Súčasťou týchto Všeobecných obchodných podmienok pre poistenie dojednávane Prvou česko-slovenskou poisťovňou Rapid, a.s. je aj časť XVII. - Záverečné ustanovenia a v rámci nich Osobitné zmluvné dojednania pod č. 1/2007, ktoré v bode II. formulujú vôľu účastníkov v prípade akéhokoľvek sporu medzi zmluvnými stranami podrobiť sa rozhodcovskému konaniu v zmysle časti XV. týchto Všeobecných poisťovacích podmienok a toto ustanovenie chápu zmluvné strany ako rozhodcovskú doložku. Nemožno súhlasiť s argumentáciou žalovaného v tom zmysle, že takýmto spôsobom sa zabezpečilo individuálne dojednanie predmetnej rozhodcovskej doložky, čo by znamenalo, že ak aj ide o neprijateľnú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskom vzťahu, pri jej individuálnom dojednaní by ju bolo potrebné rešpektovať. Z týchto dojednaní nevyplýva, aby v prípade ich nepodpísania žalobkyňa mala stratiť platnosť tiež časť XV. Všeobecných poisťovacích podmienok. Aj pokiaľ žalobkyňa Osobitné zmluvné dojednania podpísala, jej povinnosťou plynúcou zo Všeobecných povinných podmienok bolo podrobiť sa rozhodcovskému konaniu.

Cieľom akejkoľvek rozhodcovskej zmluvy je nepochybne dosiahnuť prejednanie prípadného sporu rozhodcom alebo súkromnou osobou, na ktorého zmluvné strany delegovali takúto právomoc. Rozhodcovská zmluva sa často vyjadrí len v podobe rozhodcovskej doložky, ktorá splýva s ostatnými podmienkami v štandardnej zmluve. V porovnaní s ostatnými zmluvnými podmienkami je však význam rozhodcovskej doložky osobitý, pretože pri vzniku sporu, súkromná osoba rozhodne o právach a právom chránených záujmoch s cieľom dosiahnuť nový kvalifikovaný záväzok z pôvodnej zmluvy. Rozhodcovskú doložku si žalobkyňa v danom prípade osobitne nevyjedнала, nakoľko táto splývala s ostatnými štandardnými podmienkami. Mohlo len zmluvu ako celok odmietnuť alebo sa podrobiť Všeobecným poisťovacím podmienkam, a teda aj rozhodcovskému konaniu vyvolanému dodávateľom. Rozhodcovská zmluva uzatvorená so spotrebiteľom, ak má byť právom akceptovateľná ako prejav zmluvnej autonómie, musí byť výsledkom slobodnej vôle oboch zmluvných strán. Slobodná vôľa vyžaduje informácie o tom, čo tá -ktorá voľba konkrétne znamená. Z uzatvorenej rozhodcovskej zmluvy žiadne informácie o rozdieloch medzi riešením sporu pred rozhodcovským súdom a všeobecným súdom nevyplývajú. K samotným okolnostiam uzatvárania poisťovnej zmluvy bola v konaní vypočutá žalobkyňa a z obsahu ďalších predložených listinných dôkazov nevyplýva, aby zo strany sprostredkovateľa poistenia jej bolo poskytnuté riadne vysvetlenie dôsledkov uzatvorenia rozhodcovskej doložky. Práve so zreteľom na to, že tzv. osobitné zmluvné dojednania pod č. 1/2007 sú súčasťou Všeobecných poisťovacích podmienok a súčasťou uzavretej poisťovnej zmluvy, vylučuje prijať záver o náležitosti osobitne dojedanej zmluvnej podmienke.

Je preto potrebné uzavrieť, že došlo k porušeniu ustanovenia § 40 ods. 1 písm. g/, j/ Zákona o rozhodcovskom konaní, nakoľko formuláciou rozhodcovskej doložky došlo k porušeniu zásady rovnosti účastníkov rozhodcovského konania práve so zreteľom na to, že táto rozhodcovská doložka nebola individuálne dojednaná so spotrebiteľom a vylučuje spotrebiteľa z možnosti obrátiť sa so svojimi nárokmi

aj na všeobecný súd. Navyše boli porušené aj všeobecne záväzné právne predpisy na ochranu spotrebiteľa, a to už spomínané ustanovenie § 53 ods. 4 písm. r/ Občianskeho zákonníka.

Pokiaľ žalovaný poukazuje na záznam sprostredkovateľa poistenia o požiadavkách a potrebách klienta k poistnej zmluve, podpísaný dňa 30.1.2008 je potrebné uviesť, že opätovne ide o predtlačný formulár, ktorý obsahuje časť o sťažnostiach na vykonávanie, sprostredkovania poistenia sprostredkovateľom poistenia a v jej rámci informáciu, že na mimosúdne vyrovnanie možno využiť inštitút rozhodcovského konania v zmysle Zákona č. 244/2002 Zbierky a Všeobecných poistných podmienok platných od 1.1.2007 (XV. časť). Uvedený formulár odkazuje na Všeobecné poistné podmienky žalovaného, kde je dohodnutá výlučná právomoc rozhodcovského súdu pre riešenie sporov medzi účastníkmi predmetného poistného vzťahu a preto je potrebné konštatovať, že daný záznam o požiadavkách klienta nemá charakter individuálne dojedanej doložky, v zmysle vyššie uvádzaných záverov.

Súd prvého stupňa teda postupoval správne, pokiaľ žalobe na zrušenie rozhodcovského rozsudku vyhovel s tým, že rozhodnutím súdu prvého stupňa v tejto veci nedošlo k upretiu prístupu ku spravodlivosti na uplatnenie zmluvného nároku zo zaniknutej poistnej zmluvy od žalobkyne.

Za situácie, že správny je aj výrok o trovách konania účastníkov, odvolací súd poukazujúc na uvádzané dôvody rozsudok ako vecne správny potvrdil (§ 219 O.s.p.).

O trovách odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p. Žalobkyni preukázateľné trovy spojené s odvolacím konaním nevznikli a žalovaný vzhľadom na výsledok odvolacieho konania nemá právo na ich náhradu.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.